

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทำการวิจัย 2 แบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และสามารถศึกษาตัวแปรให้ได้รายละเอียดยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

2. การวิจัยทางมานุษยวิทยา โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

ซึ่งการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูล ในการสำรวจดังกล่าวเป็นการสำรวจโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินการวิจัยตามขั้นแต่ละคน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับชั้นตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 – ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนทั้งสิ้น 137 คน
นักเรียนชาย 65 คน
นักเรียนหญิง 72 คน
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียนทั้งสิ้น 152 คน
นักเรียนชาย 80 คน
นักเรียนหญิง 72 คน
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งสิ้น 150 คน
นักเรียนชาย 79 คน
นักเรียนหญิง 71 คน

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่จะต้องใช้ศึกษาทั้ง 3 ระดับชั้น จำนวน 465 คน เพื่อให้ได้ผลครอบคลุมประชากรทั้งหมดผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างนักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียน โดยใช้ชั้นเรียนละ 50 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 150 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด คือ

1. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 137 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน
2. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 152 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน
3. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

ส่วนที่สอง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์ไว้ทั้งสิ้น 15 คน โดยเริ่มจากการทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากนักเรียนส่วนที่เหลือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแล้ว จากนั้นจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Information Interview) กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 165 คน

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เพื่อต้องการทราบรายละเอียดต่างๆ อันจะสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Work) โดยผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ลักษณะของงานวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้มีดังนี้

1. แบบสอบถามปลายเปิด เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถที่จะตอบคำถามได้อย่างเสรีและตามทัศนคติของผู้ตอบ

2. แบบสอบถามปลายปิด เป็นคำถามที่มีคำตอบไว้ให้เลือกตอบ เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบตามความเป็นจริงและตามทัศนคติของผู้ตอบ

การสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากตำรา เอกสาร รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. กำหนดขอบเขตในส่วนเนื้อหาของคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่จะทำการศึกษา

3. ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยจะต้องทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทำโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญของโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบ

การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ทำโดยใช้วิธี Pre - Test โดยเลือกนักเรียนที่มีลักษณะและคุณสมบัติตามกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ เป็นนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ได้แก่โรงเรียนสามเสน เพื่อหาความขัดข้องและไม่เหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงให้แบบสอบถามเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น ระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 1 สัปดาห์ หลังจากที่ได้ทำการทดสอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำค่าที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถามไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน หากค่า r ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือเป็นเกณฑ์ยอมรับ แต่ถ้าค่า r มีค่าต่ำกว่า 0.5 ถือว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแบบสอบถาม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยหาได้คือ 7.4356 แสดงว่าแบบสอบถามนี้ยอมรับ จึงได้นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริง

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งรายละเอียดได้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย บุคคลส่งเสียเลี้ยงดู ระดับการศึกษา ผลการเรียน สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพเศรษฐกิจในครอบครัว จำนวนเพื่อนสนิท

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ที่เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยและความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน โดยมีคำตอบให้เลือก 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดค่าของคะแนนของแต่ละคำตอบดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	4

เกณฑ์ในการประเมินค่าระดับของความเสียง จะพิจารณาจากระดับของความเสียงที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 4 โดยแบ่งระดับของความเสียงออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับจะมีคะแนนห่างกันเป็นอันตรภาคชั้น (Class Interval)

$$\frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4 - 1}{3} = 1$$

จากการพิจารณาข้างต้น จึงกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหาค่าของความเสียงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนได้ ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.00	บ่งชี้ว่าระดับความเสียง ต่ำ
คะแนน 2.01 – 3.00	บ่งชี้ว่าระดับความเสียง ปานกลาง
คะแนน 3.01 – 4.00	บ่งชี้ว่าระดับความเสียง สูง

ส่วนวิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะของคำถามคล้ายกับข้อความในแบบสอบถาม แต่จะมีความละเอียดมากกว่าในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนขึ้น ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างมีเสรีตามความคิดเห็นของผู้ตอบเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง วิธีการสัมภาษณ์จะเป็นไปในลักษณะของการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 30 – 45 นาที

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา ความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน การคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด การยับยั้งภายใน ความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับ การได้รับการเสริมแรง ความเข้าใจในการป้องกันตนเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะต้องนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปมอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา เพื่อแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งรายละเอียดในการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจากนักเรียนโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ จำนวน 150 คน โดยไปพบกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดการกรอกแบบสอบถาม แล้วขอรับแบบสอบถามกลับคืน โดยได้หมายวัน เวลาที่จะไปขอรับแบบสอบถามกลับคืน

3. ส่วนการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะติดต่อกับนักเรียนโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ไม่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม จำนวน 15 คน โดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะบันทึกคำตอบด้วยตนเอง

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์ โดยนำแบบสอบถามไปแจกแก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีอาจารย์ประจำชั้นเรียนคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา

4.2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์นั้นต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับแล้ว จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงแบบรหัส (Coding Sheet) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ผลด้วยการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistic Package for Social Sciences) มาช่วยในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และอธิบายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายพรรณนาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (Thick Description) โดยการนำเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่
2. การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 7 ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ .05
3. ค่าแกมมา (Goodman and Kruskal's Gamma) เป็นระเบียบวิธีทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงทิศทางและระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยค่าแกมมามีค่าอยู่ระหว่าง +1, 0 และ -1 หากค่าแกมมา เข้าใกล้ +1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงในทิศ

ทางเดียวกัน หากค่าแกมมามีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางตรงข้าม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) จะเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)